ديو ځلمي توبه

پښتو

شيخ طريقت، امير اهلسنت، باني دعوت اسلامي، حضرت علامه مولانا ابو بلال
مُحمّد اِلياس عَطّار قادِري رَضَوي
دامت بركاتهم العاليه

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

دا مضمون "نیکی کی دعوت" صفحه 194 تا 216 نه اخستے شوے دے

د يو ځلمي توبه

دُعائے عطّار: یاربَّ المُصطفٰے: چې څوک هُم دا رِساله "د يو ځلمي توبه" اولولی یا ئې واورِي، هغه ستا او ستا د خوږ خوږ نبي صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمانبردار جوړ کړې او بے حسابه بخښنه ئې نصیب کړې. اٰمین بِجاهِ خاتَمِ النَّبِیّٖن صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

د دُرُود شریف فضیلت

د **الله** پاک د آخري نبي صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمان دے: اے خلقو! بیشکه په ورځ د قیامت به د هغې د ویرو او حساب کتاب نه زر خلاصے موندونکے کس هغه وي چا چې په تاسو کښې په ما باندې دُنیا کښې کثرت سره دُرُود شریف وئیلي وي. (فردوس الاخبار، ج۵، ص۲۷۷حدیث۸۱۷۵)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

د يو ځلمي توبه

د **دعوتِ اسلامي** د اِشاعتي ادارے مَکْتَبَةُ الْمَدِینه چاپ شوي د 132 صفحو کتاب "**توبہ کی رِوایات و حِکایات**" صفحه 75 تا 77 کښې دي: حضرت سَیِّدُنا صالِح مُرِّي رحمةُ الله تعالٰی علیه په اِجتِماع کښې د خپل بیان په دوران کښې خپلې مخې ته ناست يو ځلمي ته اُوفرمائیل: "يو آیت اُولوله." نو هغه د سُوْرَةُ الْمُؤمِن اتلّسم آیت تِلاوت کړو:

وَ اَنْذِرْهُمْ یَوْمَ الْاٰزِفَةِ اِذِ الْقُلُوْبُ لَدَی الْحَنَاجِرِ

مفهوم ترجمهٔ کنزُالاِیمان: او هغوئې اُویَروه د هغه نِزدې راتلونکي آفت د ورځې نه چې کله به زړونه مرو ته

كٰظِمِيْنَ ۬ؕ مَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ حَمِيْمٍ وَّ لَا شَفِيْعٍ يُّطَاعُ ﴿ؕ۱۸﴾

راپورته شي د غم نه ډك. او د ظالـمانو نه څوك دوست شته او نه څوك سفارش كوونكے، چې د هغه خبره اُومنلے شي.

دا آيتِ مُباركه ئې چې واوريدو نو هغوئي رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ اُوفرمائيل: څوك د ظالِم دوست يا مددګار څنګه كيدے شي؟ ځكه چې هغه خو به **الله** تعالیٰ نيولے وي. بيشكه تاسو به سركشي كوونكي ګنهګاران اُووينئ چې هغوئي به په **زنځيرونو** كښې كلك تړلي شوي د **جَهَنّم** طرف ته بوتلل شي او هغوئي به بربنډ وي، د هغوئي بدن به سُست، **مخونه** تور او سترګې به ئې د وېرې نه شنې شوي وي. هغوئي به **چغې وهي**: مونږ هلاك شو! مونږ برباد شو! مونږ په زنځيرونو كښې ولې تړلي شوي يو؟ مونږه چرته بوځې؟ او دا زمونږ سره څه كيږي؟ فرښتے به هغوئي د اور په كوړو وهي او زغلوي، كله به هغوئي پړمخ غورزيږي او كله به ئې په زمكه په راښكلو بوځي چې كله په ژړا ژړا د هغوئي اوښكې ختمې شي نو د **وِينو اوښكې** به ئې بهيدل شروع شي، د هغوئي زړونه به اوړقيږي او حيران او پريشانه به وي كه چا هغوئي يو ځل وليدل نو بيا به هغوئي ته نه شي كتلے او نه به خپل زړه كلك كړے شي بلكه دا ويرووونكے منظر كه چا وليدو نو د هغه په بدن به لړزان خور شي.

دا ئې چې اُوفرمائيل نو حضرت سَيِّدُنا صالِح مُرِّي رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ په ژړا شو د افسوس يو اسويلے ئې وكړو او اوئې فرمائيل: "افسوس څنګه ويرووونكے منظر به وي." دا ئې چې اووئيل نو بيا په ژړا شو. د هغوئي رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ په ژړا حاضِر خلق هم په ژړا شو. په دې دوران كښې يو ځلمے ودريدو: او وئې وئيل: "يا سيِّدي! آيا دا ټول منظر به د قيامت په ورځ وي؟" هغوئي رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ جواب وركړو: "آو، خو دا منظر به دومره اُوګږد نه وي ځكه چې كله هغوئي جهنّم ته غوزار كړے شي نو د هغوئي آوازونه راتلل به بند شي." دا ئې چې واوريدل نو هغه ځلمي يوه چغه اووهله او وئيل ئې:"افسوس! ما خپل ژوند په غفلت كښې تير كړو، افسوس! ما په بے عملئ كښې وخت برباد كړو، افسوس! ما د **الله** تعالیٰ په اِطاعَت او فرمانبردارئ كښې سستي كړي ده، آه! ما خپل ژوند بيكاره ضائِع كړو." دا ئې اووئيل او په ژړا شو. لږ ساعت پس هغه د ربِّ كائِنات جلّ جلالہ په بارګاه كښې داسې دُعا وكړه:"اے زما پروردګاره! زه ګنهګار د توبې د پاره ستا په دربار كښې حاضِر يم، زما ستا نه سِوا د بل چا سره هيڅ غرض نشته، د ګناهونو

معافي راته وکړې او ما قبول کړې، زما سره په ټولو حاضرو خلقو خپل فضل او کرم وکړې او مونږ ته د عطاء او بخښنې خيرات راکړې، يَا اَرحَمَ الرَّاحِمِيْن! (يعني اے د ټولو نه زيات رحم کوونکيه) ما د ګناهونو پيټے ستا په وړاندې کيښودو او په رښتيني زړه ستا په بارګاه کښې حاضِر يم. که تا زه قبول نه کړم نو يقيناً زه به هلاك شم." دا ئې چې اووئيل نو هغه ځلمي يوه سلګۍ اووهله او غوزار شو، بيا د بيمارۍ په بستره پروت وو او يو څو ورځې پس وفات شو. د هغه په جنازه کښې بے شميره خلق شريك شو، په ژړا ژړا د هغه د پاره دُعاګاني وکړے شوې. حضرت سَيِّدُنا **صالِح مُرّي** رحمۃ اللہ تعالی علیه به اکثر په خپل بيان کښې د هغه ذِکر کولو. يوه ورځ چا په خوب کښې هغه ځلمے وليدو نو تپوس ئې ترينه وکړو: **مَا فَعَلَ اللهُ بِكَ** يعني الله تعالی ستا سره څه معامِله اُوفرمائيله؟ نو هغه جواب ورکړو چې:"ما ته د حضرت سَيِّدُنا **صالِح مُرّي** رحمۃ اللہ تعالی علیه د اجتماع نه برکتونه نصيب شو او زه جنّت ته داخِل کړے شوم." (کِتابُ التَّوّابِين ص250 252)

د الله تعالیٰ دِ په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په خاطر دِ زمونږه بے حِسابه بخښنه وشي.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الاَمِين صلَّی اللہ تعالی علیه واٰله وسلَّم

په خوب کښې په بارګاهِ رِسالت کښې د تِلاوت سَعادت

خوږو خوږو اسلامي ورڼړو! تاسو وليده! د باعمله مُبلِّغينو بيان د اثر نه ځومره ډك وي، د خوفِ خُدا لرونکي مُبَلِّغ بيان کله کله د ګنهګار په زړه داسې اثر اوکړي چې د هغه دُنيا او آخِرت بنائِسته شي. سَيِّدُنا **صالِح مُرّي** رحمۃ اللہ تعالی علیه ډير زبردست قاري هم وو، د هغوئي رحمۃ اللہ تعالی علیه په قِراءَت کښې ډير درد وو، هغوئي رحمۃ اللہ تعالی علیه فرمائي: يو ځل ما په خوب کښې د **جنابِ رِسالت مآب** صلَّی اللہ تعالی علیه واٰله وسلَّم په مخکښې د قُرآنِ کريم د تِلاوت کولو سعادت حاصِل کړو، **تاجدارِ رِسالت** صلَّی اللہ تعالی علیه واٰله وسلَّم اُوفرمائيل: اے صالِح! دا خو قِراءَت اوشو ژړا کومه ده؟ (اِحياءُالعُلوم ج 1 ص368) **د الله پاک دِ په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په خاطر دِ زمونږه بے حِسابه بخښنه اوشي.**

تِلاوت کښې ژړل د ثواب کار دے

خوږو خوږو اسلامي ورڼړو! د قرآنِ کريم په تِلاوت کولو کښې ژړل مُستحب دي. **فرمانِ مُصطفٰی** صلَّی اللہ تعالی علیه واٰله وسلَّم دے: د قرآنِ پاك په تِلاوت کولو کښې ژاړئ او که نه شئ ژړلے نو د ژړا په شان شکل جوړوئ. (سُنَنِ اِبنِ ماجه ج2 ص129 حديث1337)

عطا کر مجھے ایسی رِقّت خدایا کروں روتے روتے تِلاوت خدایا

راکړې ما ته داسې رِقّت[1] خُدايا چې کووم په ژړا ژړا تِلاوت خُدايا

اٰمِين بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

د مرګ نه يو څو ورځې مخکښې اِنفِرادي کوشش

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د تلاوت کولو يا اوريدلو په وخت کښې زړه نرمے نرمے کيدل، د سترګو نه اوښکې جاري کيدل د لوئې سعادت خبره ده خو د شيطان د وار نه خبردار اوسئ! ژړا يو داسې عمل دے چې په دې کښې د رِياکارئ خطره ډيره زياته وي. لِهٰذا په دُعا وغيره کښې خاص طور د نورو په مخکښې په ژړا کښې د رِيا نه بچ کيدل ضروري دي ځکه چې رياکار د اور د عذاب حقدار وي. په تِلاوت او نعت کښې د اخلاص سره د ژړَلو او ژړَوَلو شوق زياتولو د پاره د تبليغِ قرآن و سُنّت عالمګير غير سياسي تَحريک **دعوتِ اسلامي** مَدَني ماحول سره هر وخت خپل تَعلُّق مضبوط ساتئ، د خپل ايمان د حِفاظت د پاره فِکرمند اوسئ، د لمونځونو پابندي جاري ساتئ، په سُنّتو عمل کوئ، د **مَدَني اِنعاماتو** مطابِق ژوند تيروئ او په دې باندې د اِستِقامت موندلو د پاره هره ورځ د **"فِکرِ مدينه"** په ذريعه د نيک اعمالو رِساله ډکوئ او د هرې مَدَني مياشتې په اولني تاريخ ئې د خپل ځائے ذِمّه دار ته جمع کوئ او د خپل دې مَدَني مقصد حاصلولو د پاره چې **"ما ته د خپل ځان او د ټولې دُنيا د خلقو د اِصلاح کوشش کول دي."** پابندئ سره هره مياشت کم نه کم د درې ورځو د سُنّتو د تربيّت مَدَني قافِله کښې عاشِقانِ رسول سره د سُنّتو ډک سفر کوئ. راځئ چې! ستاسو د ترغيب او تَحريص [يعني د نيکو د حِرص راپيدا کولو] د پاره يو **مدني سپرلے** واورو: د **بابُ المَدينه** (کراچئ) يو مُبَلّغ چې هغه به هره ورځ پابندئ سره **چوک درس** ورکولو. يو کس چې هغه به د سُنّتو ډک تحرِيک "دعوتِ اِسلامي" نه خوښولو هغه صِرف د تَعَصُّب [يعني بُغض] په وجه په تانه کښې د مُبَلّغ خِلاف د دروغو ريپورټ درج کړو چې دا په علاقه کښې فساد خوروي پوليس راغلو او هغه **عاشِقِ رسول** ئې تانے ته بوتللو. **اَلْحَمْدُلِلّٰه** عَزَّوَجَلَّ د دعوتِ اسلامي "مُبَلّغ" په هر ځائے کښې مُبَلّغ وي چنانچه د يو مُجرِم سره ئې ملاقات وشو او په هغه ئې"اِنفِرادي کوشش" وکړو او هغه ئې د تبليغِ قرآن و سُنّت د عالمګير غير سياسي تَحريک دعوتِ

---

[1] نرم زړه

اسلامي په هفته واره **اجتِماع** کښې شريك کيدو ته تيار کړو، هغه اُووئيل چې زه د قيد نه خلاص شم نو ضرور به حاضريږم، آيا تاسو سره هلته زما ملاقات کيدے شي؟ **مُبلِّغ** اُووئيل: اِنْ شَآءَاللہ تعالٰی. بيا ئې ورته خپله حلقه نمبر وغيره اوښودل چې زه په اجتماع کښې په هغه ځائے کښې يم. پوليس چې د هغه ښکُلي اَخلاق وليدل نو په حقيقت پوهه شو، د هغه "**عاشِقِ رسول**" نه ئې معافي اوغوښتله او په عِزّت کښې ئې رخصَت کړو. يو څو مياشتې پس چې هغه **مُجرِم** کله د جيل نه راخلاص شو نو د تبليغِ قرآن و سُنّت عالمګير غير سياسي تَحريك دعوتِ اسلامي عالمي مَدَني مرکز فيضانِ مدينه بابُ المَدينه (کراچۍ) کښې کيدونکي هفته واره د سُنّتو ډکه **اِجتِماع** ته راغلو، بيان ئې واوريدو، په ذِکر و دُعا کښې د هغه زړه نرم شو او په ژړا ژړا ئې د خپلو ګناهونو نه توبه وکړه. د دُعا نه پس د هغه مُبلّغ سره د ملاقات د پاره چا چې په تاڼه کښې هغه ته د نيکۍ دعوت ورکړے وو چې کله د هغوئي ښودلي شوي حلقے ته ور ورسيدو نو يو اسلامي ورور ورته اُووئيل: چې اوس په دې **تيري شوي سِه شنبه** [يعني د نهې په ورځ] **هغه مُبلّغ وفات شوے دے**. چې دا ئې واوريدل نو په چغو چغو په ژړا شو چې په ژوند کښې اول ځل چا د "**نيکۍ دعوت**" راکړو او د هغه په وجه ما توبه وکړه. هائے افسوس! زما د خپل هغه **مُحسِن** [يعني اِحسان کوونکي] سره بيا ملاقات هم ونشو. يو عاشِقِ رسول په هغه اِنفِرادي کوشش کولو کښې هغه ته داسې ذهن ورکړو چې اوس تاسو د هغوئي سره ملاقات خو نه شئ کولے خو هغوئي ته فائِده رَسَولے شئ او د هغې يوه طريقه دا هم ده چې د هغوئي د اِيصالِ ثواب د پاره نن سحر سمدستي د سُنّتو د تربيّت د يوے مياشتې **مَدَني قافِله** کښې عاشِقانِ رسول سره د سُنّتو ډك سفر اوکړئ. اَلْحَمْدُلِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ هغه سمدستي د يوے مياشتې د پاره عاشِقانِ رسُول سره په مَدَني قافِله کښې په سفر روان شو. اَلْحَمْدُلِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ نن هغه "**مُجرِم**" د **دعوتِ اِسلامي** مُبلِّغ دے او مخکښې ئې دا حالت وو چې **د شرابو اډے** به ئې چلولې.

آپ تھانے میں بھی، جیل خانے میں بھی ہر جگہ پر کہیں، قافلے میں چلو

تاسو تاڼه کښې هم، په جيل خانه کښې هُم

هر ځائے هُم دا وائے، قافلو کښې لاړ شئ

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

مُبَلِّغ په هر ځائے کښې مُبَلِّغ وي

خوږو خوږو اِسلامي ورونړو! واقعِي مُبَلِّغ په هر ځائے کښې مُبَلِّغ وي، هر وخت او په هر ځائے کښې

خپل لِباس او خپل انداز د سُنّتو مطابِق ساتي، که په علاقه کښې وي او که په بازار کښې وي، که په جنازه کښې وي او که د واده په جَنج کښې وي، که په دواخانه کښې وي او که په هسپتال کښې وي، که په باغ کښې وي او يا که د چا د خخولو د پاره مُقبرے [اَدِيرے] ته راغلے وي، چې چرې ورته موقع په لاس ورشي سمدستي **د نيکۍ د دعوت** مَدَني ګُلونه وَرول شروع کړي او د خپل ځان د پاره د ثواب ډيره ذخيره جوړه کړي. د ذِکر کړي شوي **مَدَني سپرلي** نه دا هم معلومه شوه چې د مرحُوم عاشِقِ رسُول مُبَلِّغ ښکُلي جذبه وه چې ظُلماً تانے ته راوستے شو نو هلته هُم د نيکۍ د دعوت په کار کښې لګيا شو او د شرابو د اډے د چلوونکي د توبه وِيستلو او د هغه د دعوتِ اِسلامي د مُبَلِّغ جوړيدلو سبب جوړ شو او پخپله د هميشه په خوب اوده شو.

د اللّٰه پاک دِ په مرحوم عاشِقِ رسُول مُبَلِّغ باندې رحمت وي او د هغوئي په خاطر دِ زمونږه بے حِسابه بخښنه وشي.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

تِرى سُنّتوں پہ چل کر مری روح جب نکل کر
چلے تم گلے لگانا مَدَنی مدینے والے (وسائلِ بخشش ص287)

چې په سُنّتو ستا روان يم روح مې اُوځي
خپلې غاړې ته مې تېنګ کړۍ مدني خوږه سرداره

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

د اللّٰه مَحبوب جوړوونکي خلق

د بے **قراره** زړونو قرار، د رسولانو د سالار صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمانِ عاليشان دے: "آيا زه تاسو ته د داسې خلقو په باره کښې خبر درنکړم چې هغوئي نه د نَبيانو (عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ السَّلَام) نه دي او نه د شَهيدانو نه، خو د قيامَت په ورځ چې اَنبِياء (عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ السَّلَام) او شُهَداء د هغوئي مقام [يعني مرتبه] اُووِيني نو رَشك به کوي، هغوئي به د نُور په مِنبرونو اوچت وي، دا هغه خلق دي خوك چې د **اللّٰه** تعالٰی بندګان د **اللّٰه** تعالٰی محبوب (يعني ګران) جوړَوي او هغوئي په زمکه ګرځي او (خلقو ته) نصيحت کوي." عرض اوکړے شو: هغوئي خلق څنګه د **اللّٰه** تعالٰی مَحبُوب (يعني ګران) جوړوي؟ اوئي فرمائيل: هغوئي خلقو ته د **اللّٰه** تعالٰی د محبوبو (يعني خوښو) خبرو حُکم ورکوي او د **اللّٰه** تعالٰی د ناخوښه خبرو نه ئې منع کوي، پس چې کله خلق د هغوئي اِطاعت کوي (يعني د هغوئي خبره مني) نو **اللّٰه** تعالٰی به هغوئي خپل مَحبوب جوړ کړي.

(شُعَبُ الاِيمان ج1 ص367 حديث409)

مُبَلِّغ محبوب نه بلکه ډېر محبوب وي

خوږو خوږو اِسلامي وروڼو! تاسو وليده! د **نيکۍ د دعوت** ورکونکو شان څومره اوچت وي چې د قيامت په ورځ به انبياءِ کرام عَلَيهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام او شُهَدائے عُظّام هُم چې په هغوئي د الله تَعَالٰی اِنعام او اِکرام اُووِيني نو رشك به کوي.د دې عَظَمَت او شان سبب به څه وي؟هُم دا چې هغوئي به **د نيکۍ د دعوت** او د بدو نه د منع کولو په ذريعه خلق باعمله جوړوي او دغسې به هغوئي د الله تَعَالٰی مَحبوب جوړوي. چې نور خلق د الله تَعَالٰی مَحبوب جوړوي نو ځپله به ولې محبوب نه وي!

اللہ کا محبوب بنے جو تمہیں چاہے اُس کا تو بیاں ہی نہیں کچھ تم جسے چاہو (ذوقِ نعت)

د الله هغه محبوب شي چې کړي ستا سره محبّت
د هغه به ښنګ قِسمت وي ته چې کړي چا سره محبّت

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعالٰى عَلٰى مُحَمَّد

سَيِّدُنا حسن بصري او يو مالدار

د "**نيکۍ د دعوت**" د ثواب په ګټلو کښې به زمونږه اولياءِ کرام رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالٰی مخکښې مخکښې وو او په دې معامَله کښې به د چا په رُعب کښې هم نه راتلل چنانچه حضرت سَيِّدُنا حسن بصري رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيه د خپلو شاګردانو سره چرې تشريف وړلو چې يو رئيس (يعني مالدار) ئې وليدلو، هغه ځان ډېر زيات ساز کړے وو او د خپلو غلامانو په کنړه کښې په اس سور روان وو. هغوئي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيه د هغه نه تپوس وکړو: د کوم ځائے په اراده روان ئې؟ عرض ئې وکړو: د **بادشاه** دربار ته روان يم. هغوئي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيه پرې "اِنفِرادي کوشش" وکړو او هغه ته ئې اُوفرمائيل: اے ورور‍ه تاسو ښه ښکُلے لِباس اغوستے دے، د پاسه مو پرې خوشبو هم لګولې ده او په هره طريقه مو په ښکاره ځان ساز کړے دے، يقيناً دا صرف د دې د پاره چې په **شاهي دربار** کښې تاسو شرمِنده نه شئ حالانکه دا بادشاه د دې ختميدونکي کمزورې دُنيا بادشاه دے او د ده درباريان ستاسو په شان بے اِختياره انسانان دي. اوس لږ غور اوکړئ چې صبا د قيامت په ورځ به چې کله د الله تعالٰی په دربارِ شاهي کښې حاضِريدل وي، هلته به انبياءِ کرام عَلَيهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام او اولياءِ عُظّام هُم وي، د هغه ځائے د پاره تاسو د خپل "باطِن" د جوړولو او ښکُلي کولو څه انتِظام کړے دے؟ آيا هلته به تاسو د ګناهونو د ګندګۍ او د بدکارو د بدبوئ سره حاضريږئ؟ هغه مالدار سړي په ډيره زياته تَوَجُّه سره د هغوئي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيه ارشادات اوريدل، هغوئي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيه ترينه

تپوس وکړو: آيا تاسو کله په خپل اَس باندې د هغه د طاقت نه زيات بوج اچولے دے؟ عرض ئې وکړو: نه جي. اوئې فرمائيل: تاسو په خپل اس خو زړه سوزوئ خو په خپل کمزوري بدن رحم نه کوئ چې مسلسل پرې د ګناهونو بوج باروئ، لږ فِکر خو اوکړئ! که ژوند مو دغسې د ګناهونو نه ډك تير کړو نو د مرګ نه پس به مو څه انجام کيږي! هغه مالدار سړے د هغوئي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه د "اِنفِرادي کوشش" او د نيکئ د دعوت نه بے حده مُتَاَثِّره شو، د اس نه راکوز شو او د هغوئي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه مُريد شو او الله والا جوړ شو. (سچّی حِکایات ج5 ص208 بِتَصَرُّف)

د الله پاک دِ په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په خاطر دِ زمونږه بے حِسابه بخښنه اوشي.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

نفس یہ کیا ظلم ہے جب دیکھو تازہ جُرم ہے
ناتُواں کے سر پہ اِتنا بوجھ بھاری واہ واہ! (حدائقِ بخشش شریف)

شرحِ کلامِ رضا: **زما سردار** اعلیٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه په دې شعر کښې فرمائي: اے بدکاره نفسه! ستا ظلم او سِتم په ما نور ډير زيات شو! ته ورځ په ورځ زما په ګناهونو کښې اِضافه کوے زه ډير کمزورے بنده يم او ته زما په سر د ګناهونو درُوند بوج باروے. (معلومه شوه چې نفسِ اَمّاره يعني د ګناهونو د پاره راپاروونکے نفس زمونږه دُښمن دے، مونږ ته هر وخت د هغه د دهوکے نه ځان ساتل پکار دي)

آہ! ہر لمحہ گنہ کی کثرت وبھرمار ہے
غَلَبۂ شیطان ہے اور نَفسِ بداَطوار ہے (وسائلِ بخشش ص۱۲۸)

هر لحظه مې په کثرت د ګناهونو کښې تيريږي
غلبه ده د شيطان، او ظالم نفس مې نه پوهيږي

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

په لمانځه کښې ښنګه جامے پکار دي

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! تاسو وليده! اولياءُ الله رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالٰی به د خانانو او مالدارانو د خوشامَدو او په دروغو د هغوئي د صِفَتونو کولو په ځائے هغوئي ته د اصلاح مَدَني ګُلونه وړاندې کول او هغوئي ته به ئې په واضحه الفاظو کښې نصيحت کولو. د دولت مندو خوشامَدې دِ هغه ښوك کوي ښوك چې د

هغوئي نه د دُنيا د ذليله دولت حاصلولو لالچ لري، اَهلُ الله د قَناعَت په مَدَني دولت مالداره وي، د هغوئي سترګې د دولت مندو د فاني مال طرف ته نه وي بلکه د رَحمَتِ ذُوالجَلال طرف ته وي! **ياد ساتئ!** د مالدارانو د دولت په وجه د هغوئي د تعظيم کولو سخته منع راغلي ده چنانچه منقول دي: څوك چې د يو مالدار د هغه د مالدارئ په وجه تواضُع [يعني تعظيم] اوکړي د هغه په درې حِصّو کښې دوه حِصّې دِين لاړو. (کَشفُ الخِفاء ج2 ص215 رقم 2442) په بيان کړے شوي **حِکايت** کښې د آخِرت فِکر ورکړے شوے دے چې د حکمرانانو، وزيرانو او اَفسرانو خوا ته ورتلو د پاره خو ښکُلي جامے اغوندي او ښه ډَوَل او سِنګار اختياروي خو د **الله** تعالیٰ په مُقَدَّسه بارګاه کښې د وړانديو د پاره د هيڅ قِسم اهتمام کولو ذِهن نشته. مونږ چې د دُنيا د يو "غټ سړي" خوا ته ځو يا داسې ځائے ته ځو چې هلته به مو ډير خلق ويني نو د سر وِيښته، جامے، عِمامه، څادر وغيره ښه په احتياط سره سم کړو خو "لمونځ" چې د **الله** تعالیٰ د عَظَمت لرونکي دربار د حاضرئ موقع ده هغه وخت د ځان ښکُلي کولو هيڅ اهتِمام نه کوو! کم نه کم دومره خو پکار ده چې د يو غټ سړي خوا ته يا [د واده وغيره] د ډوډئ دعوت ته تلَلو په وخت کښې چې انسان کومې جامے اغوندي هم هغه دِ جُمات ته د حاضريدو په وخت کښې اغوندي.

جُمات ته د حاضِرئ د پاره د زِينت [يعني ښکُلا] اختيارولو مُتعَلِّق په قُرآنِ کريم، اَتمه سِيپاره سُورَةُ الاَعراف آيت 31 کښې ارشاد کيږي:

خُذُوۡا زِیۡنَتَکُمۡ عِنۡدَ کُلِّ مَسۡجِدٍ [مَفهُوم] ترجمهٔ کنزُالايمان: خپل زينت واخلئ چې کله جُمات ته ځئ.

د لمانځه د پاره عِطر لګول مُستَحب دي

صدرُ الافاضِل حضرتِ علّامه مولانا **سَيِّد محمّد نعيمُ الدِّين مُراد آبادي** رحمۃُ اللہ تعالٰی علیہ په تفسِير "خَزائِنُ الْعِرفان" کښې د دې آيت لاندې ليکي: يعني د زينت [ښکُلي] جامے او يو قَول دا دے چې کُمنز کول، خوشبو لګول په زِينت کښې شامِل دي او سُنّت دا دي چې سړے په غوره انداز (يعني ښه شکل او ښه حالت) کښې د لمانځه د پاره حاضِر شي ځکه چې په لمانځه کښې د خپل رَبّ نه مُناجات [يعني دُعا غوښتل] دي نو د دې د پاره زِينَت کول او **عِطر لګول مُستَحَب** دي. د مُسلِم **شريف** په حديث کښې دي چې په زمانهٔ جاهِلِيَّت کښې به د ورځې سړو او د شپې ښځو په بربنډه طواف کولو. په دې آيت کښې د ستر پټولو او د جامو اغوستلو حکم ورکړے شو او په دې کښې دليل دے چې سِترِ عورت په لمانځه، طواف او هر حال کښې واجِب دے. (خزائِنُ العِرفان ص248)

په لــمانځه کښې د لِباس د احکامو 14 مَدَني ګلونه

د لــمانځه په دوران کښې جامے اغوستل

(1) د لــمانځه کولو په دوران کښې کُرته [قميص] يا پاجامه [پرتوګ] اغوستلو يا لنګ تړلو سره **لمُونځ ماتيږي**. (غُنْيَه ص452 وغيرها)

(2) د لــمانځه په دوران کښې د سَتر ښکاره کيدو او هم په دې حالت کښې يو رُکن ادا کولو يا درې ځله د سُبحٰنَ الله وئيلو په مقدار وقفه تيريدلو سره لــمونځ هم **فاسِديږي** (يعني ماتيږي). (دُرِّمُختار ج2 ص467)

په اُوګو څادر زوړندوَل

(3) په لــمانځه کښې سَدَل يعني جامه زوړندوَل **مکروهِ تَحريمي** دي. مَثَلًا په سر يا اُوګه باندې څادر يا رومال وغيره داسې اچول چې دواړه سرونه ئې زوړند وي. خو که يوه ډډه ئې [په يوه اُوګه اچولو نه پس د څادر په هغه بله ډډه د پاسه] په بله اُوګه ورواچوله او بله ډډه زوړنده وي نو باك نشته.

(4) نن صبا خلق په يوه اُوګه داسې رومال اچوي چې د هغې يو سر په خيټه د پاسه زوړند وي او بل سر ئې په شا زوړند وي. داسې لمُونځ کول **مکروهِ تَحريمي** دي. (بهارِ شريعت ج1 ص624)

(5) په دواړو لِستونړو کښې که يو لِستونړے هم د نيم مړوند[1] نه زيات پورته تړول شوے وي نو لمُونځ به **مکروهِ تَحريمي** وي. (اَيضاً. دُرِّمُختار ج2 ص490)

(6) د نورو جامو لرلو باوجود صِرف پاجامه [يا پرتوګ] يا لنګ کښې لــمونځ کول **مکروهِ تَحريمي** دي. (عالمگيرى ج1 ص106)

(7) (په لــمانځه کښې) د کُرتے [قميص] وغيره تنړئ [بټنې] خلاصې کيدل چې سينه پکښې ښکاره وي **مکروهِ تَحريمي** دي خو که لاندې ترينه بله څه جَامه [کپړه وغيره] وي چې سينه ترينه نه ښکاري نو مکروهِ تنزيهي دي. (بهارِشريعت ج1 ص630)

(8) داسې جامے اغوستل چې په هغې د ساه لرونکي ځيزونو [مَثَلاً ځناور، انسان وغيره] تصويرونه وي په هغې کښې لــمونځ کول مکروهِ تَحريمي دي د لــمانځه نه علاوه هم داسې جامے اغوستل جائِز نه

---

[1] د لاس د کِيتيږ نه د ښنګلي د سره پورې شرعي مړوند دے.

دي.(ايضاً ص627)

د مکروهِ تَحرِيمي تعريف

دا د واجِب په مقابَله کښې دے، د دې په کولو لمُونځ ناقِصه کيږي او کوونکے ګنهګاريږي اګر چې د دې ګُناه د حرام نه کمه ده او يو څو ځله دا کول کبيره (ګُناه) ده. (بهارِ شريعت ج1 ص283) کوم لمُونځ چې مکروهِ تَحرِيمي شي هغه واجِبُ الاِعاده وي يعني داسې لمُونځ د سره بيا کول واجِب وي. د مکروهِ تَحرِيمي داسې صورتونه هم شته چې په هغې کښې د سجدهٔ سهو کولو سره لمُونځ صحيح شي. د دې د تفصيلي معلوماتو د پاره د د **دعوتِ اسلامي** د اِشاعتي اداره مَکتَبَةُالْمَدِينه کتاب "د لمانځه اَحکام" ولولئ.

(9) د نورو جامو لرلو باوجود د کار په جامو کښې لمُونځ کول **مکروهِ تنزيهي** دي.

(شرحُ الوِقاية ج1 ص198)

(10) په ځت [يعني په اَستر، اُلټه] جامے اغوستلو يا په سر کولو سره لمُونځ کول **مکروهِ تنزيهي** دي. (فتاوٰی رَضَوِيّه ج7 ص358 نه360 پورې)

(11) د ناراستئ په وجه سر تور سر لمُونځ کول **مکروهِ تنزيهي** دي. (دُرِّ مُختار ج2 ص491) که په لمانځه کښې خولئ [ټوپئ] يا عمامه شريف اوغورزيږي نو راپورته کول ئې غوره دي هله چې د عَمَلِ کثير حاجت پيښ نه شي ګني فاسِد به شي. او که بيا بيا راپورته کول غواړي نو پريږدئ ئې او که د نه راپورته کولو نه خُشُوع و خُضُوع مقصود وي نو نه راپورته کول غوره دي. (دُرِّمُختار و رَدُّالمُحتار ج2 ص491)

(12) که څوک په سرتوره لمُونځ کوي يا ئې د سر نه ټوپئ پريوتې وي نو بل کس دِ ورته ټوپئ نه په سر کوي.

د عملِ کثير تعريف

عَمَلِ کثير لمُونځ فاسِد کوي [يعني ماتوي] هله چې نه د لمانځه د اعمالو نه وي او نه د لمانځه د اِصلاح د پاره شوے وي. [په لمانځه کښې] د څه کار کولو والا چې د لرې نه داسې ښکاري چې دا په لمانځه کښې نه دے بلکه که غالِب ګُمان هم وي چې په لمانځه کښې نه دے نو بيا هم عَمَلِ کثير دے. او که د لرې نه کتونکے په شك او شبه کښې دے چې دا په لمانځه کښې دے او که نه نو عَمَلِ قليل دے او لمُونځ به ئې نه ماتيږي. (دُرِّمُختار ج2 ص464)

په نيم لِستونړي کښې لمُونځ کول څنګه دي

(13) د نيم لِستونړي کُرته يا قميص کښې لمونځ کول **مکروهِ تنزيهي** دي هله چې هغه سره نورې جامې وي. حضرت صَدرُ الشَّرِيعه مُفتي محمد امجد علي اعظمي رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ فرمائي: "د چا سره چې جامې موجودې وي او صِرف د نيم لِستونړي [قميص] يا بنين واغوندي او لمُونځ پکښې کوي نو کراهتِ تنزيهي دے او که جامې ورسره نه وي نو کراهت هم نشته." (فتاوٰی امجدیّہ ج1 ص193)

(14) مُفتئ اعظم پاکستان حضرت قِبله مُفتي وقارُ الدِّين قادِري رَضَوي رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ فرمائي: د نيم لِستونړي والا کُرته، قميص يا شرټ د کار د جامو په حُکم کښې شامِل دي (وَلے چې د کار په جامو کښې انسان دَ مُعَزّزو [عِزّت مندو] خلقو مخې ته د ورتلَلو نه ډډه کوي) نو چې ثوك د نيم لِستونړي والا کُرته [قميص، شرټ]کښې د نورو خلقو مخې ته ورتلل نه خوښوي د هغوئ لمُونځ **مکروهِ تَنزِيهي** دے او کوم خلق چې په داسې جامو کښې د ټولو مخې ته په ورتلَلو کښې هيڅ عيب نه ګنړي، د هغوئ لمُونځ مکروه نه دے. (وَقارُالفتاوٰی ج2 ص264)

د مکروهِ تنزِيهي تعريف

د کوم کار کول چې شَرع نه خوښوي، خو د دومره حده پورې (ناخوښه) نه چې په هغې د عذاب وَعِيد [يعني خبر] ورکړے شوے وي او دا د سُنّتِ غير مؤکّده په مقابله کښې دے. (بہارِ شریعت جلد اوّل ص284) کوم لمُونځ چې مکروهِ تنزِيهي شي د هغې دوباره کول غوره دي او که اوئې نه کړي نو ګنهګار نه شو.

مرے دل سے دُنیا کی چاہت مٹا کر کر اُلفت میں اپنی فنا یاالٰہی (وسائلِ بخشش ص78)

لرې زما د زړه نه د دنيا محبّت کړه ستا په مينه کښې مې کړه فَنا يا اِلٰهي

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعالٰى عَلٰى مُحَمَّد

مَدَني قافلے زه بالکل بدل کړم!

په خپل زړه کښې د **نيکئ د دعوت** د بے شميره ثوابونو حِرص راپيدا کولو د پاره د دعوتِ اسلامي مَدَني ماحول سره هر وخت تړلي اوسئ او پابندئ سره هره مياشت کم نه کم درې ورځې عاشِقانِ رسول سره په **مَدَني قافله** کښې د سُنّتو ډك سفر کوئ. راځئ چې ستاسو د شوق زياتولو د پاره تاسو ته يو **مَدَني**

سپرلے واورووم. چنانچه د علاقه اندهیري (بمبئ. اَلهِند) د یو اسلامي ورور د بیان خلاصه ده: ما د سکول په نهم کِلاس کښې تعلیم حاصلولو، د ماډرن او وران کارو هلکانو سره مې دوستي شوه او زه په قِسم قِسم ګناهونو کښې اَخته شوم چې په هغې کښې چرس، بَنګ، شراب او جینکو سره عِشق کول شامِل دي. تر دې چې یوه ورځ مې د کور (د روپو ساتلو) بکس مات کړو، روپئ مې ترینه اوویستلې او "ګُوا" ښار ته وتښتیدم. آخِر دا چې یوه ورځ بیا کور ته راغلم. سکول مې پریښودو او د A.C د مُرمّت کار مې شروع کړو. یو څو میاشتې پس د **دعوتِ اسلامي** یو عاشِقِ رسُول ما ته هفته وارې **د سُنّتو ډکې اجتماع** دعوت راکړو خو ما خبره اخوا دیخوا کړه. هغه غریب د **اِنفرادي کوشش** کولو د پاره ډیرې پیرې زما سره ملاقات وکړو خو زه اجتماع ته د تلَلو د پاره راضي نه شوم. یو ځل هم هغه اسلامي ورور زما په مشر ورور باندې "اِنفِرادي کوشش" کولو چې په دې کښې زه هلته ور ورسیدم. مشر ورور مې هغه اسلامي ورور ته د ځان د پاره معذرت وکړو او زما طرف ته ئې مخ را وګرځولو او ما ته ئې اُووئیل: ته په **مَدَني قافِله** کښې لاړ شه. زه انکار کولو والا ووم چې بے اختیاره مې د خُلې نه "ښه" اُووَتله حالانکه زه د دې نه هم خبر نه ووم چې **مَدَني قافِله** څه ته وائي! **اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ مَدَني قافلے زه بالکل بدل کړم!** زما سترګې وغړیدې، د ګناهونو نه مې نفرت پیدا شو او د نیکو سره مې محبّت پیدا شو، ما د ګناهونو د ډك ژوند نه توبه وکړه، د لمونځونو پابندي مې شروع کړه، مَدَني قافلے د ګناهونو نه ډك ماحول کښې غټ شوے زما په شان سخت نافرمانه د لمونځونو او سُنّتو پابند جوړ کړو. د دې بیان ورکولو وخت کښې اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ زه د دُنیائے اَهلِسُنّت په عظیم الشّانه درسګاه جامِعه اشرفیه مبارکپور (یُو پي هِند) کښې د درسِ نِظامي کولو سعادت حاصلووم.

چھوٹ جائیں گناہ، آپ پائیں پناہ — تھوڑی ہمّت کریں، قافلے میں چلو
تم سُدھر جاؤ گے گر اِدھر آؤ گے — سیکھنے سُنّتیں، قافلے میں چلو
فضلِ مولیٰ سے جب آئیں گے پائیں گے
جذبۂ علمِ دیں قافلے میں چلو

خلاص به شئ له ګناه، اوموموئ به پناه — اوکړئ لږ شان هِمّت، قافِلو کښې لاړ شئ
دلته راشئ که تاسو، نیك به شئ تاسو — زده کړئ ښکلې سُنّتونه، قافلو کښې لاړ شئ
په فضل د مولیٰ، چې راځئ وبه مومئ — جذبه د عِلمِ دِین، قافلو کښې لاړ شئ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعالٰى عَلٰى مُحَمَّد

د الجامِعةُ الاشرفيه او د هغې د باني مختصر تعارُف

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! تاسو وليده! د مُبَلِّغ دعوتِ اِسلامي د اِنفِرادي کوشش د اِستِقامَت په بَرَکت آخِر د علاقے وران کارے او په ګناهونو کښې اخته نَشَئ ځلمے په مَدَني ماحول کښې شامِل شو او په جامِعةُ الاَشرفيه (مبارکپور الهِند) کښې ئې داخِله واخسته او طالِبِ عِلمِ دين جوړ شو. د بَرَکت حاصلولو د پاره د ثواب په نِيّت د ماهنامه اشرفيه "حافِظِ مِلّت نمبر" (رَجَبُ المُرَجَّب 1398ھ بمطابق 14 جنورى 1978ء) په مدد د جامِعةُ الاَشرفيه او د هغې د باني د ذِکرِ خير کولو سعادت حاصلووم. د دُنيائے اَهلِسُنَّت د عظيمُ الشَّاني ديني درسګاه الجامِعةُ الاَشرفيه (مُبارکپور) باني اُستاذُ العُلَماء، جَلالَةُ العِلم، حافِظِ مِلَّت حضرت عَلّامه شاه عبدُ العزيز مُحَدِّث مُراد آبادي رحمۃُ اللہ تعالی علیه دے. هغوئي رحمۃُ اللہ تعالی علیه په 29 **شَوّالُ المُکَرّم** 1352ھ بمطابق 14جنوري 1934ء کښې د خپل اُستاذِ مُکَرّم صَدرُ الشَّريعه، بَدرُ الطَّرِيقه حضرت علَّامه مولانا مُفتي محمد امجد علي اعظمي رحمۃُ اللہ تعالی علیه په حُکم د خپلو سبقونو مکمّل کولو نه پس مبارکپور ته تشريف راوړو. هغه وخت دلته يوه مَدرَسه د "مِصباحُ العُلوم" په نوم باندې قائِمه وه. د حضرت حافِظِ مِلّت رحمۃُ اللہ تعالی علیه د ډيرو زياتو کوششونو په نتيجه کښې اللّٰه‌تعالیٰ هم په هغه وړه شان مدرسه کښې بَرَکت عطا کړو او آخِر دا مَدرسه په يوه ډيره لويه جامِعه کښې بدله شوه او د جامِعه اَشرفيه په نوم مشهوره شوه. د دې ادارے نه فارِغُ التَّحصيل کيدونکي (حضرات) د دې د قديم نوم "مِصباحُ العُلوم" په نِسبت **مصباحي** نوميږي.

سُنّتو سره محَبّت

حافِظِ مِلّت رحمۃُ اللہ تعالی علیه به په خپل هر عمل کښې د سُنّتو ډير زيات خيال ساتلو. يو ځل د حضرت رحمۃُ اللہ تعالی علیه ښئ ښپه زخمي شوه، يو صاحِب دوائي راوړه او وئې وئيل: حضرت! دوائي حاضِره ده. د جَمي (يعني د ېخنئ) زمانه وه حضرت رحمۃُ اللہ تعالی علیه موزے په ښپو کړي وې. هغوئي رحمۃُ اللہ تعالی علیه مخکښې د ګيڅ ښپې موزه اوويستله، هغه صاحِب اُووئيل: حضرت ستاسو خو ښئ ښپه زخمي ده! هغوئي رحمۃُ اللہ تعالی علیه اُوفرمائيل: د ګيڅ ښپې نه مخکښې ويستل سُنَّت دي.

د حافِظِ مِلَّت کَرامت

د الجامِعةُ الاَشرفیه باني حافِظِ مِلّت حضرت علّامه شاه عبدُالعزیز مُحَدِّث مُراد آبادي رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ ډېر لوئ بزرګ وو. د هغوئي رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ د مبارك ژوند حالات ليکونکو د هغوئي ډېر کرامات بيان کړي دي. په هغې کښې يو دا هم دے چې جامِع مسجد مبارك شاه هم ځکښې ډېر مختصر وو او ضعيفه شوے هم وو، د آبادئ زياتيدو سره د جُمات غټول هم ضروري وو، بهرحال زوړ جُمات شهيد کړے شو او نوي بنيادونه کېښودے شو او د جُمات غټولو کار شروع شو. د مُبارك پور مسلمانانو ډېر د زړه په شوق او مينه د دې په جوړولو کښې حِصّه واغسته، حضرت **حافِظِ مِلّت** رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ د دې کار هم رهنما او مشر وو، حضرت رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ د جامِع مسجد د پاره په ډېره توجُّه او کوشش چنده راټوله کړه، د مبارك پور په خلقو کښې ډېر جوش او جذبه وه، د غريبئ باوجود مسلمانانو د خپل ديني غيرت پوره پوره ثبوت ورکړو، سړو د خپلې ګټې په ذريعه او زنانؤ د خپلو [سرو او سپينو زرو د] کالو وغيره په ذريعه اِمداد وکړو. د چت اچولو نه پس حاجي محمّد عُمر د ډيرې وارخطائي په حالت کښې په منډه منډه د حضرت رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ خوا ته راغلو او وئې وئيل: حافِظ صاحب! د جامع مسجِد چت په ښکته راروان دے [يعني د غورزيدو خطره ئې ده] اوس به څه کيږي! حاجي [محمّد عُمر] صاحِب د دې خبرې کولو سره په ژړا شو. حضرت حافِظِ مِلّت رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ فوراً پاڅيدلو، اودس ئې وکړو او حاجي صاحِب سره د کوره اُووَتلو، او خپل ګاونډي خان محمّد صاحِب ئې ځان سره روان کړو، جامع مسجد ته چې ور ورسيدلو نو بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْم ئې ولوستو او يو څو لرګي ئې ورته ودرول. اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ چت داسې برابر او سم شو چې نن هم ورته اُوګورئ نو پرې پوهه به هم نه شئ چې د چت کومه حِصّه راښکته شوې وه!

د حافظِ مِلّت بعضې عاداتِ مبارَکه

د اودس کولو د پاره به مخ په قبله کښيناستلو. د حضرت رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ پاجامه کله هم دومره اوګږده چا نه ده ليدلې چې ګيټئ [پړکې] ئې پرې پټې شوې وې. رښتيا خبره خودا ده چې د هغوئي رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ انداز او لِباس به چا وليدو نو پوهه به شو چې شرعي انداز داسې وي. په سفر او حَضَر (يعني په سفر او وطن دواړو ځائيونو) کښې د حضُور حافِظِ مِلّت رحمۃُ اللہِ تعالٰی علیہ په ښکلې ښکلې عادتونو کښې دا هم شامل وو چې د ډوډئ نه مخکښې به ئې دواړه لاسونه د ګيټو پورې وينځل او ډوډئ به ئې په خُله کښې ښه ميده کوله، خوراك به ئې که د طبيعَت مطابق وو يا د طبيعت خِلاف، خو عيب به ئې پکښې نه بيانولو، د ډوډئ نه فوراً پس به ئې اوبه نه څښلې بلکه څه ساعت پس به ئې څښلې. هم دغه رنګ چې اوبه به

ئې كله هم ښنبلې نو د شُومَلو په انداز [يعني په وړو وړو ګُوټُونو] او په درېږ ساګانو كښې به ئې ښنبلې.

د رانجه لګولو په بَرَكت ئې په بوډاوالي كښې هم نظر تيز وو

د حضُور حافِظِ مِلّت رحمۃُ اللہ تعالٰی علیہ عُمر مبارك د اوياؤ كالو نه اَووښتے وو، د هغه وخت واقعه ده چې په ريل ګاډي كښې په سفر وو، په كوم برته چې تشريف فرما وو، اِتّفاقاً يو ډاكټر صاحِب هم په هغه برته ناست وو، ډاكټر صاحِب ورسره خبرې شروع كړې نو د هغوئي رحمۃُ اللہ تعالٰی علیہ د ډير عِلم نه ډير متاثِره شو، او ساعت په ساعت به ئې د هغوئي رحمۃُ اللہ تعالٰی علیہ طرف ته په حيرانئ سره كتل، د خبرو په دوران كښې ډاكټر صاحِب خپله حيراني ښكاره كړه او وئې وئيل: مولانا صاحِب! زه د سترګو ډاكټر يم، زه وِينم چې په دې عُمر كښې هم ستاسو په نظر كښې هيڅ فرق نه دے راغلے، بلكه ستاسو سترګې د ماشومانو په شان ځليږي، دا را ته اووائې چې آخِر د دې د پاره څه استعمالوئ؟ هغوئي اُوفرمائيل: ډاكټر صاحِب! زه څه خاص دوائي وغيره خو نه استعمالووم، خو يو عمل دے چې په هغې كښې ناغه نه راولم، [هغه دا چې] زه د شپې اُوده كيدو وخت كښې د سُنَّت مُطابق رانجه استعمالووم او زما يقين دے چې د سترګو د پاره په دُنيا كښې د دې عمل نه غوره بله دوائي نه شي كيدے. **د اللہ پاک دِ په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په خاطر دِ زمونږه بے حِسابه بخښنه اوشي. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين** صلَّی اللہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

مسلکِ اعلیٰ حضرت کا اِک گُلستاں	علمِ صدرُ الشَّریعہ کا بحرِ رَواں
علم سے جس کے سَیراب سارا جہاں	لہلہانے لگا دین کا بُوستاں

جس طرف دیکھئے اس قدم کے نشاں
حافظِ دین و ملت پہ لاکھوں سلام

د مَسلكِ اعلٰی حضرت يو ګلِستان	د عِلمِ صَدرُ الشَّرِيعه بَحرِ[1] روان
چې په عِلم ئې اوبه شو ټول جهان	شين زرغون شولو د دين بنګلے بوستان
هر طرف ئې د قدم چې دے نِشان	په حافِظِ دِين مِلّت بے شماره سلام

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

1 درياب

د ”اِثمِد“ د څلورو حروفو په نِسبت د رانجو لګولو 4 مَدَني ګلونه

خوږو خوږو اِسلامي ورونړو! د حضُور حافِظِ مِلّت د سُنّتو سره **مَحبّت** مرحبا! او د سُنّتو په **مَحَبَّت** کښې د سُنَّتو مطابِق د رانجو لګولو بَرَکت په دُنيا کښې هم د نظر د حِفاظت په صورت کښې ښکاره شو، که څه **مجبوري** نه وي نو تاسو هم هره ورځ د سُنَّتو مطابق د رانجو لګولو نِيَّت اوکړئ. ستاسو د آسانئ د پاره د **دعوتِ اسلامي** د اشاعتي ادارے **مَكْتَبَةُ الْمَدِينه** د چاپ شوې رسالے ”**101 مَدَنی پهول**“ [اُردو] صفحه 27 او 28 نه د رانجو په باره کښې څلور مَدَني ګلونه ستاسو په خِدمت کښې وړاندې کووم، قبول ئې کړئ او د خپل زړه په مَدَني ګُلدسته کښې ئې ولګوئ: (1) د ”**سُنَنِ اِبنِ ماجه**“په رِوايت کښې دي: ”په ټولو رانجو کښې غوره رانجه ”**اِثمِد**“ دي ځکه چې دا نظر روښانه کوي او بانړه رازرغونَوي.“ (ابنِ ماجه ج4 ص115 حديث3497) (2) د کانړي رانجه اِستعمالولو کښې باك نشته او تور رانجه يا کاجَل د زِينَت په اِراده (يعني د ښکُلا په نِيَّت) د نارينه د پاره لګول مکروه دي او که د زِينَت مقصد ئې نه وي نو کراهَت نشته. (عالمگيرى ج5 ص359) (3) رانجه د اوده کيدو په وخت کښې لګول سُنّت دي. (مِراٰةُ المَناجِيح ج6 ص180) (4) د رانجو استعمالولو د درې منقولو طريقو خُلاصه ستاسو په خِدمت کښې وړاندې کووم: (1) کله په دواړو سترګو کښې درې درې سلايان (2) کله په ښئ سترګه کښې درې او په ګڅه سترګه کښې دوه، (3) او کله په دواړو سترګو کښې دوه دوه او بيا په آخِره کښې يو سلائي په رانجو کښې اووهئ او وار په وار ئې په دواړه سترګو کښې پورې کړئ. (اُنظر: شُعَبُ الاِيمان، ج5 ص218 219) داسې کولو سره به اِنْ شَآءَاللّٰه تعالیٰ په درې واړو طريقو عمل کيږي.

خوږو خوږو اِسلامي ورونړو! د تَکرِيم [يعني عِزّت] چې به څومره هم کارونه وو، هغه ټول به زمونږه خوږ خوږ آقا صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د ښئ طرف نه شروع کول،لِهٰذا اوّل په ښئ سترګه کښې رانجه لګوئ بيا ئې په ګڅه سترګه کښې لګوئ. په قِسم قِسم زرګاؤ سُنَّتونه زده کولو د پاره د **مَكْتَبَةُ الْمَدِينه** دوه کتابونه (1) د 312 صفحو کتاب ”بهارِشريعت“ حصّه 16 او (2) د 120 صفحو کتاب ”**سُنَّتيں اور آداب**“ هديه کړئ او ولولئ. د سنّتو د تربيَّت يوه غوره ذريعه د **دعوتِ اسلامي مَدَني قافِلو** کښې عاشِقانِ رسول سره د سُنَّتو ډك سفر هم دے.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نیک او لمونځ ګزاره جوړېدو د پاره

هر زیارت د ماښام د لمانځه نه پس ستاسو په ښار کښې کیدونکې د **دعوتِ اِسلامي** د سُنّتو ډکه هفته واره اجتماع کښې د رضائے اِلٰهي د پاره ښو ښو نیتونو سره ټوله شپه تیروئ ❁ د سُنّتو د تربیّت د پاره **مَدَني قافِلو** کښې عاشِقانِ رسُول سره هره میاشت د درې ورځو سفر او ❁ هره ورځ د **"فِکرِ مَدِینه"** په ذریعه د **مَدَني اِنعاماتو** رساله ډکوئ او د هرې مَدَني میاشتې په یکم تاریخ ئې د خپل ځائے ذِمّه دار ته د جمع کولو معمول جوړ کړئ.

زما مَدَني مقصد: **"ما ته د خپل ځان او د ټولې دُنیا د خلقو د اِصلاح کوشش کول دي."** اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ. د خپلې اِصلاح د پاره په **"مَدَني انعاماتو"** عمل او د ټولې دُنیا د خلقو د اصلاح د کوشش کولو د پار **"مَدَني قافِلو"** کښې سفر کول دي. اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

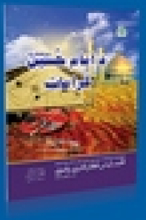

فیضانِ مدینه محلّه سوداګران زړه سبزي منډۍ، بابُ المدینه (کراچۍ)
UAN: +92 21 111 25 26 92 | Ext: 7213
Web: www.maktabatulmadinah.com | E-mail: feedback@maktabatulmadinah.com